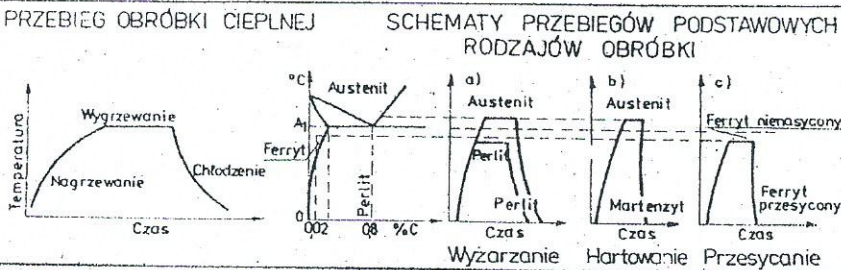
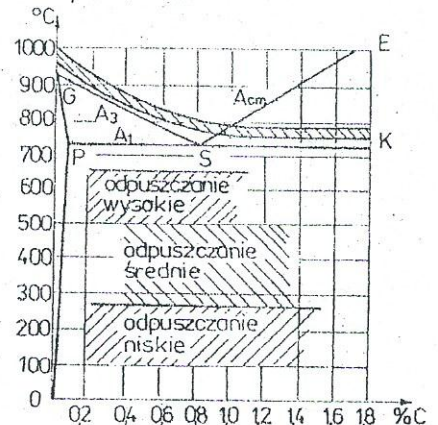

Obróbka cieplna – zbiorcza nazwa obróbek materiałów metalowych polegających na odpowiednim **nagrzewaniu, wygrzewaniu i chłodzeniu** do zadanych temperatur i z określoną szybkością, w celu zmiany własności stopu w stanie stałym. Celem stosowania operacji i zabiegów obróbki cieplnej jest np. zmiana własności mechanicznych i plastycznych poprzez zmianę struktury. Operacje te przeprowadza się również z zastosowaniem dodatkowych czynników np. obróbki **mechanicznej** lub **chemicznej**.

PODSTAWY OBRÓBKİ CIEPLNEJ

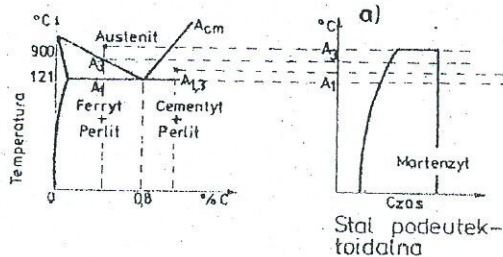

ZAKRES TEMPERATUR HARTOWANIA I ODPUSZCZANIA STALI WĘGLOWEJ

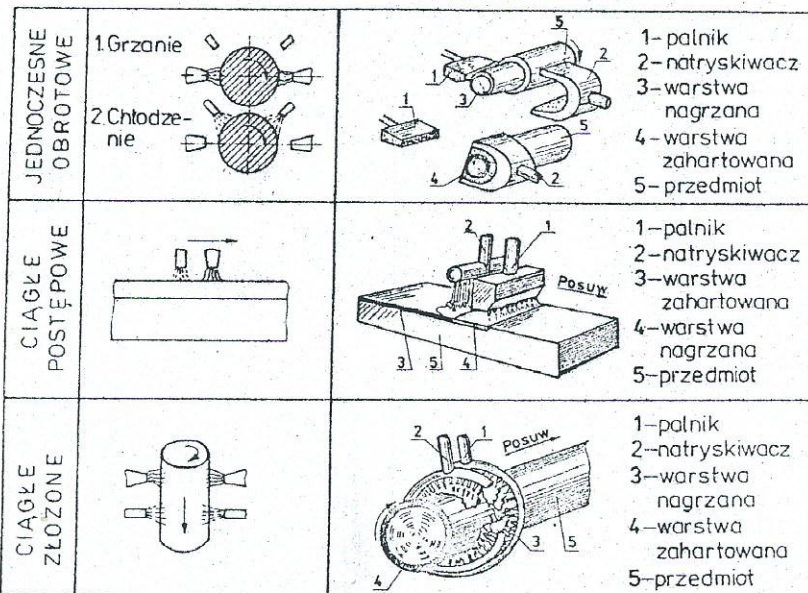
HARTOWANIE STALI

SCHEMAT HARTOWANIA STALI

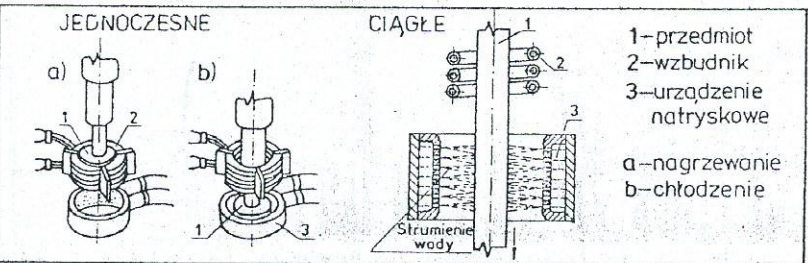

HARTOWANIE POWIERZCHNIOWE

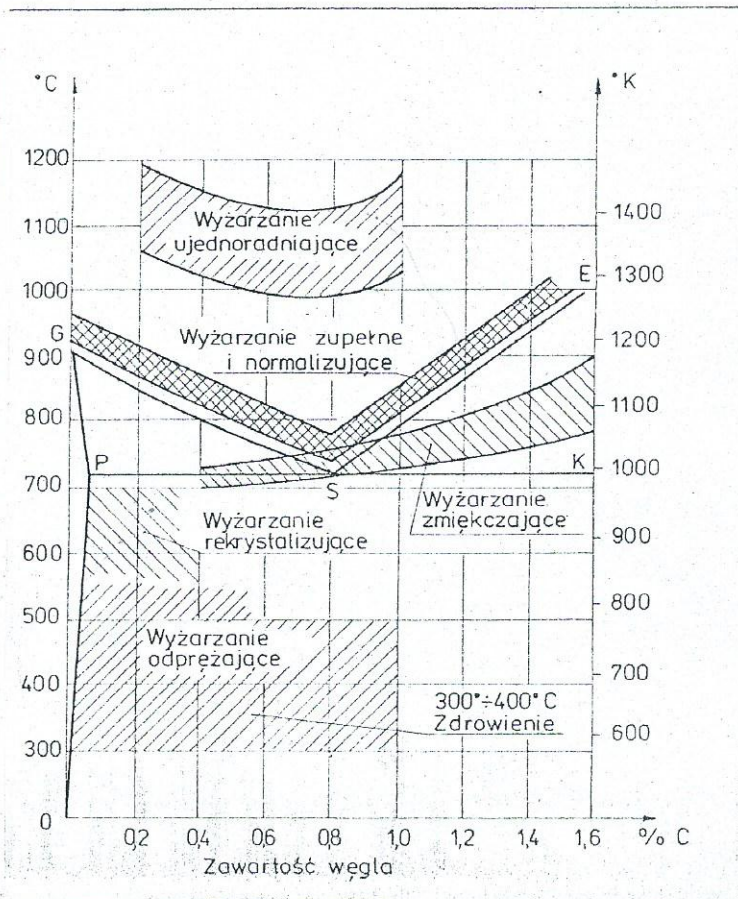
HARTOWANIE PŁOMIENIOWE

HARTOWANIE INDUKCYJNE

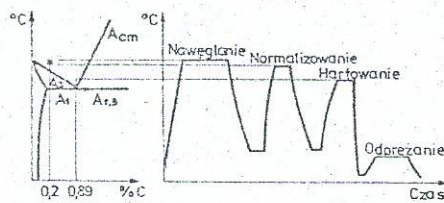
WYŻARZANIE STALI

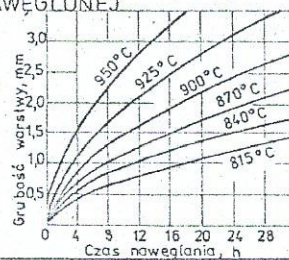

OBROBKA CIEPLNO-CHEMICZNA STALI

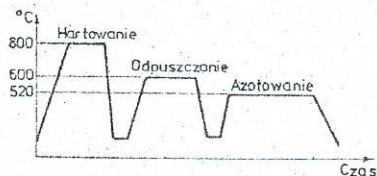
SCHEMAT PROCESU NAWĘGLANIA

WPLYW TEMPERATURY I CZASU NAWĘGLANIA NA GRUBOŚĆ WARSTWY NAWĘGLONEJ

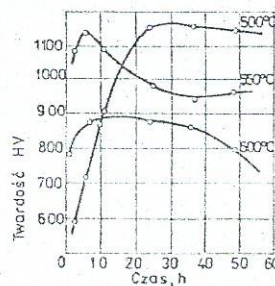
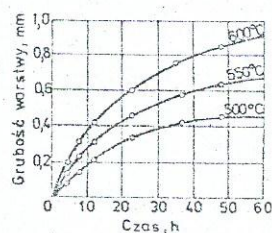

SCHEMAT AZOTOWANIA

WPLYW TEMPERATURY I CZASU AZOTOWANIA NA TWARDOŚĆ WARSTWY AZOTOWANEJ (GULAJEW)

WPLYW TEMPERATURY I CZASU AZOTOWANIA NA GRUBOŚĆ WARSTWY AZOTOWANEJ (GULAJEW)

Proces	Rodzaj stali	Środek utwardzający	Sposób przeprowadzenia/Właściwości	Zastosowanie
Nawęglanie	Niestopowe i niskostopowe stale do nawęglania	Sproszkowany środek nawęglający, np. żółty żelazocyjanek potasowy	<ul style="list-style-type: none"> • nagrzać przedmiot do 880°C (kolor jasnoczerwony), • powierzchnię przeznaczoną do zahartowania posypać środkiem nawęglającym, • ponownie nagrzać do 880°C (kolor jasnoczerwony), • szybko schłodzić wodą do 20 °C. 	Łby śrub, nakrętki
Nawęglanie proszkowe		węgiel drzewny, koks, węgiel barowy	Nawęglanie <ul style="list-style-type: none"> • przedmiot umieścić w skrzynce, obłożyć środkiem nawęglającym i uszczelnić skrzynkę (gliną lub pastą), • wsad utrzymywać w temp. nawęglania 880 °C ... 980 °C (około 0,1 mm na godzinę), • przedmiot po wyjęciu ze skrzynki schładzać w powietrzu. Hartowanie <ul style="list-style-type: none"> • nagrzać przedmiot do temp. hartowania, • schłodzić w wodzie, oleju lub cieplej kąpieli, • odpuszczać przy 150 °C ... 200 °C 	Kołki, kliny, koła do przekładni, tuleje przesuwne, synchronizatory, sworznie tłokowe, wałki krzywkowe, sworznie zwrotnic, tarcze napędzające sprzęgieł
Nawęglanie w kąpieli solnej		sole cyjanu (cyjanki + chlorki)	Nawęglanie <ul style="list-style-type: none"> • przedmioty oczyścić i odtłuścić, • nawęglić przedmioty w kąpieli solnej, w temp. 880°C ... 950°C • głębokość nawęglania około 0,7 mm na godzinę, • schłodzić lub oziębnić w oleju albo wodzie. Hartowanie i odpuszczanie jak w procesie nawęglania proszkowego	
Nawęglanie gazowe		tlenek węgla, acetylen, propan, gaz ziemny	Nawęglanie <ul style="list-style-type: none"> • czyste przedmioty nagrzać w piecu szybowym do temp. nawęglania, • wprowadzić do pieca nawęglający gaz, • głębokość nawęglania około 0,2 mm na godzinę, • schłodzić w gazie obojętnym lub oziębnić w cieplej kąpieli, w oleju albo wodzie. Hartowanie i odpuszczanie jak w procesie nawęglania proszkowego.	
Nitronawęglanie (gazowe lub w kąpieli solnej)	Przeważnie stale do ulepszenia	amoniak + propan lub metan; sole cyjanowe	Proces typu duplex Nawęglanie i doprowadzenie azotu <ul style="list-style-type: none"> • wyżarzać w temperaturze do około 700 °C • schłodzić lub oziębnić 	Przedmioty o dużej wytrzymałości rdzenia uzyskują twardą powierzchnię
Gazowe azotowanie	Niestopowe i stopowe stale; żeliwo; żelazo spiekane. Szczególnie nadająca się stalą do azotowania jest stal z dodatkami stopowymi Al i Cr.	amoniak	Wprowadzenie azotu do warstwy przypowierzchniowej <ul style="list-style-type: none"> • przedmiot poddawany jest działaniu azotu (gazu) w piecu o temp. 500°C ... 530°C • warstwa przypowierzchniowa nasycą się azotem, • grubość warstwy naazotowanej około 0,1 mm po 8 godzinach (grubości 0,5 mm są najczęściej stosowane), • nie ma wypaczeń ani zendry 	Części, które w wysokich temperaturach muszą mieć dużą odporność na zużycie ścierne, takie jak: tuleje cylindrowe, sworznie tłokowe, koła zębate, wały korbowe, zawory wydechowe, wałki rozrządu
Azotowanie w kąpieli solnej			Wprowadzenie azotu do warstwy przypowierzchniowej <ul style="list-style-type: none"> • wstępnie nagrzać do około 400 °C • azotować w temp. 550 °C ... 580 °C • grubość warstwy naazotowanej około 0,1 mm po 2 godzinach, • przedmioty bez dodatków tworzących azotki zamiast utwardzenia powierzchni uzyskują większą wytrzymałość zmęczeniową i odporność na zużycie ścierne. 	